

Prof dr. sc. Tonči Trstenjak, SJ

POVIJEST BRAČNIH SUSRETA U HRVATSKOJ

Bračni vikendi kakvi se danas održavaju u okvirima *Svjetskog pokreta bračnih susreta*¹ u čijem je sastavu i *Europsko vijeće bračnih susreta* i s njime od samog početka *Hrvatska zajednica bračnih susreta*² imaju svoje porijeklo od svibnja 1973. kad je o. Charles - Chuck Gallagher, karizmatički vođa tzv. njujorške skupine - pod utjecajem bračnog para Pat i Patty Crowley,³ koji su imali snažnu vjeru u snagu sakramenta ženidbe za obnovu Crkve i društva - javno objavio, da je *cilj Bračnih susreta obnova Katoličke crkve*. To je dovelo do raskida s onima koji su Bračne vikende smatrali *samo obnovom bračnih parova* kojima dijalog pomaže da u svom životu ostvare Božji plan sa svojim brakom i tako služe obitelji i svijetu. Toj se struji priklonio i neprikosnoveni otac BS isusovac Gabriel Calvo pa stoga *National Marriage Encounter* u SAD, sebe smatra sljednikom izvornog Bračnog vikenda.

Worldwide Marriage Encounter (WWME), iako vuče korijene od izvorne ideje Gabriela Calva, za svog duhovnog vođu uzima o. Charles-Chuck-a Gallaghera.⁴ On je inzistirao da tim-parovi koji vode Bračni vikend isključivo budu uvjereni i praktični katolici, da prije svega ono što govore i žive i da *središte vikenda bude sam sakrament*: svijest para i svećenika da je Krist prisutan u svijetu kroz sakramente koji su stoga najveća snaga koju svaki

¹ *Worldwide Marriage Encounter – Svjetski pokret bračnih susreta*. Pogledaj na web stranici: <http://www.wwme.org/>. Europsko vijeće BS na svom zasjedanju u Newry-u u Sj. Irskoj 16.-19. studenog 2006. g. nakon višegodišnjih savjetovanja konačno je definiralo misiju i ciljeve BS: “Omogućiti parovima, svećenicima i redovnicama da otkriju koliko su voljeni i važni; da otkriju svoj najdublji san, svoj životni plan i Božji san za njih; 2. Pomoći im da si posvijeste svoju energiju odnosa; 3. Pomoći im da probude svoju sposobnost da ljube i da si dopuste iscjeljenje; 4. Pomoći im da žive Evanđelje i da evangeliziraju druge: tj. da pomognu drugima da shvate kako su voljeni i važni i pomognu im da sami otkriju svoj plan za život.”

² Isusovac p. Stjepan Kušan, prvi hrvatski svećenik u *Bračnim susretima* i jedan od osnivača pokreta Bračnih susreta u Hrvatskoj, sudjelovao je također u organiziranju *Europskog sekretarijata BS* g. 1981. u Bruxellesu koji je na zasjedanju Europskih nacionalnih timova u Mariji Bistrici od 3.-6. lipnja 2004. g. promijenio ime u *Europsko vijeće bračnih susreta*.

³ Pat i Patty Crowley osnivači su *Kršćanskog obiteljskog pokreta* u SAD-u (Christian Family Movement). Na međunarodnom sastanku *International Confederation of Christian Family Movement (ICCFM)* u Madridu 1967. oni su poznajući španjolskog isusovca Gabriel -a Calvo-a (koji je 1952. g. s parovima iz Barcelone osnovao “Ekipe Pia XII.” i s Mercedes i Jaime Ferrer zamislio i razradio metodu i sadržaj Bračnih vikenda te ih počeo održavati i širiti po svojoj domovini, a potom nakon kongresa ICCFM-a u Caracasu 1966. i po zemljama Latinske Amerike te među hispanoamerikancima u SAD) i pozvali ga da s 50 španjolskih bračnih parova i njihovih 29 tim-svećenika dođe u SAD i 1968. održi bračne vikende po SAD-u. Od kolovoza te godine vođeni su Bračni vikendi po cijeloj Americi. Inače je već 1967. održan ogledni bračni vikend na konvenciji ICCFM na sveučilištu Notre Dame (Indiana). Ipak se 1968. smatra početkom Bračnih susreta u SAD-u. Od tada su se mnogi parovi koji su pripadali *Kršćanskom obiteljskom pokretu* posvetili vođenju i širenju Vikenda. O svemu opširnije u VERNIE DALE, *By our roots we know ourselves: an ICCFM history*, www.iccfm.org/our_history.html

⁴ Chuck-a Gallagher-a za Bračne susrete je oduševila mogućnost da tom metodom sami parovi evangeliziraju druge parove.

kršćanin ima na raspolaganju. Zbog toga Bračni susreti (BS) sebe *ne smatraju obiteljskim pokretom*, nego *pokretom za obnovu Crkve i svijeta po sakramentima*, osobito onima koji se ostvaruju u odnosu: brak i Sv. Red.⁵

Njujorška skupina vođena apostolskom karizmom Chucka Gallaghera imala je viziju obnove Katoličke crkve kroz BS. To je pomoglo da se WWME brzo i snažno proširio po cijelim SAD i svijetu. Zahvaljujući tom apostolskom žaru parova i svećenika WWME je danas pokret koji kroz svoje nacionalne strukture organizirano djeluje u oko 90 država svijeta u što spada i cijela Europa.⁶ Oko 40 milijuna osoba do sada je prošlo kroz iskustvo Bračnih vikenda (od 1968. g.) od čega u Hrvatskoj od 1976. oko 5000 parova (10.000 osoba) i 150 svećenika i redovnica. Godišnje kroz Bračne vikende u svijetu prođe prosječno 60.000 bračnih i zaručničkih parova a u Hrvatskoj oko 150.⁷

Dogodilo se da je belgijski kardinal Suenens, nadbiskup Bruxellesa, 1970. za svog boravka u New Yorku zajedno sa svojim tajnikom, flamanskim svećenikom vlč. Guidom Heyrbaut upoznao pokret BS. Guido Heyrbaut se upoznao s Chuckom Gallagherom i njujorškom skupinom i prošao iskustvo Vikenda BS. Bio je iskreno zadivljen zajedništvom bračnih parova i svećenika. U tom je zajedništvu osjetio duhovnu snagu toliko potrebnu za obnovu Crkve i evangelizaciju svijeta. Nakon što je i sam prošao iskustvo BS Guido Heirbaut se vratio u Belgiju i 1972. g. uz blagdan Duhova održao prvi takav Vikend u svojoj domovini na kojem je sudjelovao i kardinal Suenens.⁸ Kardinal je nakon toga izjavio: “Siguran sam da je to dar Duha Svetoga, jer se tu radi o istinskoj ljubavi, evanđelju i radosti, a to su znakovi Duha Svetog. Kasnije će izjaviti da je iskustvo BS po njegovu mišljenju “*najveći dar Duha Svetog Crkvi poslije Drugog vatikanskog sabora*”.

Guido Heyrbaut će nakon sastanka tadašnjih predstavnika nacionalnih zajednica BS Europe u Londonu 1976. organizirati ured europskih BS u Bruxellesu. Godine 1981. službeno je osnovan Europski sekretarijat BS (ES) kao tijelo koje čini Europski tim, kao koordinatori europskih zajednica BS i svi nacionalni timovi Europe. Sekretarijat se na svoje radne Vikende redovito sastaje 3 puta na godinu.⁹ Među osnivačima ES bili su nacionalni timovi

⁵ To je bio glavni razlog da su se već na sastanku vodstva njujorške skupine krajem siječnja 1969. u New Yorku, Bračni susreti odijelili od *Kršćanskog obiteljskog pokreta* po čijoj su inicijativi i u čijem su krilu nastali. Isti se proces kasnije dogodio i u Hrvatskoj.

⁶ Na čelu svake nacionalne organizacije BS u svijetu nalazi se tajnim glasovanjem izabran *Nacionalni tim* (bračni par i svećenik), Nacionalno vijeće (parovi i svećenici koji su odgovorni za pojedine djelove nacionalne i regionalne strukture) i Skupština koja se sastoji od svih aktivnih članova zajednice.

⁷ Imena svih parova, svećenika i redovnica sa svim nužnim podacima o svakom održanom Bračnom vikendu u Hrvatskoj, od onog prvog održanog 11.-13. lipnja 1976. u Opatiji do danas, sačuvana su u arhivu HZBS koji sam osobno godinama strpljivo sakupljao i nalazi se kod mene (T.T.). Također glasilo HZBS “Prisutnost”, koje izlazi od 1993., objavljuje sva imena i ostale vrijedne podatke o svim osobama koje su određene godine prošle kroz iskustvo BS. Više od 2000 aktivnih parova u HZBS redovito prima “Prisutnost” koja je neprocijenjivi izvor svakovrsnih informacija o BS u Hrvatskoj. U daljnjem tijeku ovog prikaza oslanjat ćemo se uglavnom na svjedočanstva samih protagonista BS u Hrvatskoj objavljenih u “Prisutnosti”.

⁸ U stvari održana su 2 Vikenda BS: na francuskom i na flamanskom jeziku.

⁹ Zadaća je Europskog tima BS (izabrani par i svećenik s njima u dijalogu): skupiti zajedno sve europske zajednice; koordinirati život BS; organizirati ekspanziju; omogućiti kontakt sa WWME.

Belgije, Francuske, Njemačke, Engleske i Hrvatske.¹⁰ Guido Heyrbaut je bio tada izabran u Europski tim BS i ostat će u vodstvu europskih BS do 1998. g. kad se morao povući zbog bolesti. Njemu treba zahvaliti karizmatičko vodstvo, organizaciju te uspješno i razborito razvijanje i usmjeravanje europske obitelji BS.¹¹

To je danas jedan od najživljih i najbrojnijih crkvenih pokreta u Europi: s brojnim članstvom, čvrstom strukturom, dobrom organizacijom, jasnim ciljevima, vizijom i uspješnim metodama koje se neprestano prilagođavaju novim psihosocijalnim situacijama. Iako je Bračni vikend u svojoj osnovi isti kako ga je zamislio isusovac Gabriel Calvo u Barceloni šezdesetih godina, promjene koje su se dogodile i koje su unesene u nove nacрте za voditelje, temeljito su se izmijenile u kvalitetnom i organizacijskom smislu. Osobito to vrijedi za ponudu koju svaka nacionalna i regionalna organizacija BS nuđa za tzv. *novi stil života* parova, svećenika i redovnica nakon Vikenda.

Bračni vikendi u Hrvatskoj

S današnjeg motrišta možemo zaključiti da su BS u Hrvatskoj plod Svete jubilarne godine 1975. Američki bračni parovi iz WWME hodočastili su početkom listopada te godine u svetište Majke Božje u Lurd i u Rim na grobove svetih apostola Petra i Pavla. Među hodočasnicima su se nalazili *Franko i Nives Jelich* iz Wichite (Kanzas), porijeklom s otoka Ilovika kod Lošinja, tim-par u BS i bliski suradnici p. Chuck-a Gallaghера. Oni su u silnoj želji da donesu BS kao poklon svojoj nekadašnjoj domovini iskoristili priliku i usput posjetili Zagreb. S njima je bio i njihov svećenik iz WWME Tom Morrow. “Informirali su nas što se u Americi radi za obitelji i bračne parove, upoznali nas s Vikendom i predložili da to ponudimo našim obiteljima” – sjeća se isusovac p. Stjepan Kušan.¹² Jelichi su tom prilikom predložili da u SAD na račun zajednice BS iz Wichite-a dođu parovi i svećenik iz Hrvatske, prođu kroz iskustvo Bračnog vikenda i prenesu ga u Hrvatsku.

U proljeće 1976. su se iz Zagreba na Bračni vikend u Wichite (SAD) uputili *Darka i Mario Živković, Marija i Jura Keglević i p. Stjepan Kušan*. Osim što su svi već bili aktivni u obiteljskom apostolatu u Hrvatskoj kao suradnici pp. Josipa Jovića i Stanka Weissgerbera, oni su se služili engleskim jezikom. Nakon Originalnog vikenda u Wichite-u ostali su još neko vrijeme u Americi da bi prošli i kroz iskustvo tzv. Dubokog vikenda u West End-u (p. Kušan i

¹⁰ Bio je to tadašnji hrvatski nacionalni tim: p. Stjepan Kušan, Edo i Tereza Spahić.

¹¹ Opširnije o samom Europskom sekretarijatu BS vidi članak *Dokumenti za novo europsko vodstvo* u “Prisutnost” br. 18/1998. p. 18-19.

¹² “Pater Stjepan Kušan – 25 godina služenja” u *Prisutnost* br. 19/1998., p. 11. Treba reći da su Darka i Marijo Živković, vrlo aktivni par u obiteljskom apostolatu od samih početaka 1962. g., posjetili 1973. g. SAD i informirali se o tamošnjem obiteljskom apostolatu. U New Yorku su se tom prilikom upoznali s Frankom i Nives Jelich i prvi čuli informacije o BS. Iz SAD su donijeli film “Pobačaj – ženina odluka” koji su sinhronizirali na hrvatski jezik i prikazivali po crkvama. Film je bez sumnje pridonio smanjenju pobačaja u Hrvatskoj.

Keglevići) odnosno St. Luisu (Živkovići). U međuvremenu su upoznavali strukturu i organizaciju BS.¹³

“Nakon povratka kući dao sam se na posao prevođenja i pripreme materijala i zajedno s Marijom i Jurom Keglević te Darkom Živković pripremao govore i sve što je bilo potrebno za prvi Vikend. Došli su nam Franko i Nives (Jelich iz SAD), pregledali naše govore, ohrabрили nas i krenulo je...” – priča p. Kušan.¹⁴

Opatija - kolijevka Bračnih vikenda u Hrvatskoj

Prvi Vikend BS održan je u Opatiji od 11. do 13. lipnja 1976. godine. “Bilo je užasno mnogo posla i bili smo sami” – pišu Keglevići u svojim uspomename. “Trebalo je naći parove za prvi Vikend. Patri isusovci su nam dali na raspolaganje kuću u Opatiji, organizirali prijevoz autobusom (iz Zagreba). (...) A onda Vikend! Prve strepnje, nesigurnosti, strah. Kako ga parovi doživljavaju? A na kraju beskrajno oduševljenje.”¹⁵

“Taj 11. lipnja 1976. nećemo nikada zaboraviti. Naši dragi prijatelji Vjeko i Matilda (Tomljenović), Gordana i Josip (Tolnaj) te nas dvoje krenuli smo u Opatiju na vikend. Točno tako – na vikend. Ponijeli smo i kupaće kostime. Stvarno, ne šalimo se. Očekivali smo dobar provod u društvu dobrih prijatelja. O onom drugom, Vikendu bračnih susreta nismo znali baš ništa. ... Nas šestero bili smo čak prvi koji smo se prijavili za sudjelovanje na njemu. Marijo i Darka, Jura i Marija, bračni par Jelich iz Amerike očito su nam spremili veliko iznenađenje. I bilo je, vjerujte. Ništa od kupanja, pa čak ni od šetnje po Opatiji. Ali smo se dobro našetali od predavaonice do sobe i obratno, a još više po našim mislima i osjećajima koje smo jedno drugome napisali i izrekli.” Tako u svojim uspomename pišu Marijana i Tomica Pavlišić.¹⁶

“Ustvari, počelo je pozivom sestara karmeličanki na “vikend-duhovne vježbe” u Opatiji, uz zajamčeno čuvanje djece. Slijedilo je dirljivo pismo Marija i Darke, sa zahvalom na prihvaćanju poziva i rezervirane autobusne karte. U prepunom autobusu začudo nismo nikoga prepoznavali. ... Na autobusnoj stanici u Opatiji ugodno iznenađenje: dočekali su nas Jura i Marija (Keglević), a u domu otaca isusovaca Frank i Nives (Jelich) sa svojim ponešto neobičnim hrvatskim jezikom i mnogo, mnogo ljubavi, pažnje i skrbi za našu udobnost. I na kraju o. Stjepan Kušan, s izgledom “nekonvencionalnog svećenika” i ... Vikend je mogao početi” –sjećaju se Danko i Blanka Matasović.¹⁷

“Sjećam se” – piše Većo Šimunović – “da nam je tadašnji župnik o. Adam Periškić (Na Jordanovcu u Zagrebu!) ponudio izlet zvani “Vikend” u Opatiju, u

¹³ Vidi: JURA I MARIJA KEGLEVIĆ, *Početak Bračnih susreta u nas*, “Prisutnost”, br. 13, 1996., p. 4-5.

¹⁴ STJEPAN KUŠAN, *Počeo sam sanjati o takvim Vikendima*, intervju u “Prisutnost” br. 37/2006., p.12.

¹⁵ J. i M. KEGLEVIĆ, *Isto*

¹⁶ MARIJANA I TOMICA PAVLIŠIĆ, *Sjećanje na prvi Vikend bračnih susreta*, u “Prisutnost” lipanj 1994., p. 11.

¹⁷ DANKO I BLANKA MATASOVIĆ, *Počeci Vikenda u Hrvatskoj*, u “Prisutnost” br. 7/ 1995., p. 11

organizaciji Crkve, a sve drugo nam je bilo nepoznato. Ja sam tek dobio novi auto i nisam ga kako valja ni provozao, te mi se uklapala vožnja, Crkva pa onda i Opatija. Obećah olako, i od toga neću odustati.”

A njegova Ana dodaje: “Bili smo raspoloženi za izlet. Veći je polaskala Opatija a ja sam to prihvatila. Možda se i okupamo... Kad smo došli dočekali su nas Darka i Marijo (Živković) vedri i nasmijani i to mi je davalo nadu... Ali budući da nisam znala o čemu se radi i kamo smo to poletjeli na prvi poziv, u meni se pojavila opreznost, pa čak i strah da to nije možda nešto krivo. Ta moja pitanja su se umirila kad sam ugledala o. Stjepana Kušana. Pa tu je svećenik i tu ne može biti ništa krivo. ... Kada smo došli u dvoranu i počeli odgovarati na postavljena pitanja (u pismenom i usmenom dijalogu) tada sam osjetila da je to nešto što bi moglo biti dobro. Tako sam uronila u sebe. Baš mi je bilo drago da samu sebe ispitam gdje sam u odnosu s Bogom i s mojim Većom. Pa to je dobro i to nam treba. Učinilo mi se da prvi put čujem nekog tko je zainteresiran za naš odnos i za naš brak. Kako je Vikend odmicao mi smo uviđali vrednote jedno drugog, osjećali zadovoljstvo da smo zajedno i da nam je netko pomogao da u sebi dotaknemo onu najdublju točku sebe i svoje intime. Sveta misa u nedjelju je bila vrhunac svemu onome što smo doživjeli i postigli za ta dva dana. Tada bih najradije zagrlila cijeli svijet i zaželjela da svi oko mene budu sretni kao ja.”¹⁸

Kao svećenik voditelj p. S. Kušan se prisjeća: “Godine 1976. 13. lipnja, u crkvi Navještenja Marijina u Opatiji, kip sv. Antuna bio je okićen obiljem ljiljana – simbola djevičanske čistoće. Toga istoga dana cijelo (nedjeljno) prijepodne 18 bračnih parova (4 svećenika i 2 redovnice ss. Naše Gospe) slušali su govor o sakramentima ženidbe (i sv. Reda), pisali su veliko ljubavno pismo (90 minuta!) i izmijenivši svoje bilježnice doživljavalo nešto nesvakidašnje. Doživjeli su da je jednosatni govor u stvari bio vađenje riječi iz njihovog srca, da je jedno i pol satno pisanje prekratko za sve što se ima reći, da je susret u predanju i otvorenosti taknuo tipku nježnosti iz koje se oglasio doživljaj ponosa, svijest bogatstva i posebnog izabranja. Sve se to stopilo s mirisom ljiljana oko kipa sv. Antuna – jer ljubav je uvijek lijepa, mirisna i čista – stvara ozračje svete Božje prisutnosti. Bili su to ozdraviteljski trenuci koje proizvodi sakramentalna milost kad god joj se uklone zapreke postavljene ravnodušnošću, otuđenošću, samačkim stilom života, grijehom...”¹⁹

Ovih nekoliko svjedočanstava prvog Vikenda BS u Hrvatskoj samo su mala skica nečega što se kroz proteklih 30 godina događalo na više od 300 sličnih Vikenda u nas, u oko 10.000 duša onih koji su to iskustvo do sada prolazili. Od toga je u samo u Opatiji, u isusovačkoj kući Duhovnih vježbi, od 1976. g do danas održano 75 Vikenda BS kroz koje je prošlo 880 bračnih parova, 53 svećenika i 12 redovnica.²⁰ Silne su se energije milosti od tada kroz

¹⁸ VEĆO I ANA ŠIMUNOVIĆ, *Dvadeset godina – ni puno ni malo*, u “Prisutnost” br. 12/1996. p. 14-15.

¹⁹ STJEPAN KUŠAN, *Sakrament ženidbe – sveta tajna*, u “Prisutnost”, br. 12/1996., p. 4.

²⁰ To proizlazi iz detaljnog izvještaja vlč. Antona Zeca, župnika u Vrbniku i karizmatičnog voditelja Vikenda BS prigodom proslave ovogodišnje 30. obljetnice prvog Vikenda BS u Opatiji.

Bračne vikende umnožile u Hrvatskoj u zajedničkom naporu svećenika i bračnih parova na obnovi naše Crkve i društva. To je statistički neizmjerljiva kategorija koja je samo Bogu poznata. Tek tim-parovi i svećenici koji vode takve Vikende u Hrvatskoj donekle mogu naslutiti ono o čemu govorim.²¹

Nakon tog prvog uspješnog opatijskog Vikenda BS u Hrvatskoj, te je godine (1976.) organizirano i održano još 7 Vikenda (Zagreb – Fratrovac, Ivanić Kloštar i Tuheljske Toplice) kroz koje je prošlo 86 parova, 19 svećenika i 4. redovnice. Tako je veoma brzo stvorena snažna jezgra bračnih parova i svećenika koji su sami napisali potrebne govore prema nacrtu WWME i počeli samostalno voditi Vikende.

Formiranje Zajednice BS i njene strukture

Već u rujnu 1976., nakon trećeg Vikenda BS koji su pomogli održati u Hrvatskoj Nives i Frank Jelich vraćaju se u Ameriku a Darka i Marijo Živković napuštaju pokret. No, oformljeni su prvi tim-parovi i tim-svećenici koji već iste godine samostalno vode Vikende BS.²² U siječnju 1977. p. Stjepan Kušan i Marija i Jura Keglević ponovno odlaze u New Jersey (SAD) na vikend za formiranje tim-parova i tim-svećenika. Brzo su svladali lekciju i već u ožujku iste godine održavaju u Remetama u Zagrebu prvi takav Vikend za buduće voditelje: svećenike i parove.

Godine koje slijede donijele su veliku ekspanziju Vikenda BS u Hrvatskoj jer je u parovima i svećenicima zavladao veliko oduševljenje i razbuktao se apostolski žar. Vikend BS Hrvati su prenijeli u Italiju i Sloveniju.²³ “Širenje Vikenda i priprema parova voditelja zahtijevali su dodatne napore i putovanja. Posebno sam ponosan” – reče p. Stjepan Kušan - “na naše prenošenje Vikenda BS u Italiju. ... Poteškoća je bilo s putovanjima u Ferraru na mjesečne obnove i pomaganje talijanskim parovima na pisanju govora.”²⁴ Prvi talijanski tim-

²¹ U HZBS ovog trena ima tridesetak tim-parova i 8 svećenika koji vode oko 12 Vikenda BS godišnje za bračne parove, zaručnike, svećenike i redovnice. Postoje 2 tim-para i 2 svećenika koji vode Duboki vikend za buduće aktivne parove i svećenike te 2 tim-para i svećenik za držanje Formacijskog vikenda za duhovno i stručno usavršavanje. Zaručničke vikende vode 3 tim-para i 2 svećenika.

²² Prvi bračni tim-parovi koji su nakon Živkovića i Keglevića već 1976. g. vodili Vikende BS bili su: Stanko i Ivanka Fitz, Josip i Božica Jurečić, Josip i Gordana Tolnaj, Marijan i Bosiljka Filipašić, Alojz i Mirjana (Seka) Fitz, Ivica i Slavica Kovač te Mladen i Katarina Zelić. Prvi tim-svećenik koji je nakon Stjepana Kušana vodio Vikend BS bio je isusovac p. Pero Sabolić a zatim slijede: mons. Josip Frkin (Zagreb); Anton Zec (Krk); Milivoj Koren (Istra); Mario Žmak (Istra); don Marko Kozina (Šibenik); don Milivoj Bolobanić (Zadar); p. Slavko Pavin, SJ; p. Rudolf Brajčić, SJ; p. Pero Mijić, SJ; p. Josip Sremić, SJ; don Franjo Markić (Split); fra Ljudevit Gregov OFM; p. Nikola Bašnec OFM Cap; p. Tonči Trstenjak, SJ; Nikola Majcen (Zagreb); Krunoslav Pačalat (Varaždin); p. Antun Volenik, SJ; Josip Koprek (Varaždin).

²³ Hrvatska je dala Vikende BS Italiji, danas najbrojnijoj i najživljoj europskoj obitelji BS: Naime, na hodočašću u Lurd 1978. hrvatski amerikanci Nives i Frank Jelich sreli su župnika iz Porto Garibaldi u Italiji don Piergiorgio Zaghi-a i pridobili ga za Vikend BS. Na blagdan Bezgrešnog začeca 8. prosinca 1978. održan je prvi Vikend BS u Italiji, upravo u Porto Garibaldi. Vodili su ga na talijanskom jeziku hrvatski timovi: p. Stjepan Kušan, Nives i Frank Jelich, Rudi i Smiljana Ujčić iz Pule i Dino i Ana Bedrina. Sudjelovalo je desetak parova iz Italije i don Piergiorgio Zaghi. Ta ista ekipa održala je uskoro Vikend BS i u Ferrari.

²⁴ STJEPAN KUŠAN, *Počeo sam sanjati o takvim vikendima*, u “Prisutnost”, br. 37/2006, p. 13

svećenik Piergiorgio Zaghi pisao je svoje govore u Zagrebu pod vodstvom p. S. Kušana.

Budući da je Zajednica rasla i množila se trebala joj je i čvršća struktura u vođenju i koordiniranju koja je odmah stvarana po uzoru na WWME. Izabrano je nacionalno vodstvo koje je predstavljalo pokret Bračnih susreta u zemlji i u inozemstvu. Prvi Nacionalni tim bili su p. Stjepan Kušan te Marija i Jura Keglević. Kako je njima po statutima WWME istekao mandat 1978. g. izabrani su u vodstvo s p. S. Kušanom Ivanka i Stanko Fitz kao novi Izvršni tim.²⁵ Stvorene su i lokalne zajednice sa svojim koordinatorima i voditeljima tzv. Regionalna vijeća: Split, Rijeka, Sl. Brod, Čakovec, Zagreb I i Zagreb II. Osnovano je i tzv. Zajedničko vijeće. Od 27. do 29. listopada 1978. održao se u Bruxellesu Formacijski vikend za aktivne parove iz cijele Europe. Tamo odlazi 12 parova iz Hrvatske i vraćaju se kući ohrabreni i ojačani europskom solidarnošću i duhom bratske ljubavi. U novim sređenim uvjetima karizmatični osnivači BS u Hrvatskoj Marija i Jura Keglević se ne snalaze i napuštaju Zajednicu 1978. Usprkos svemu tek osnovana hrvatska Zajednica BS nastavlja svoje snažno širenje praktično bez povijesnih karizmatičkih "roditelja".²⁶ Sam p. Stjepan Kušan će 1988. g. biti imenovan provincijalom Hrvatske pokrajine Družbe Isusove i praktično prestati sa svim aktivnostima u Zajednici BS. Brigu za Zajednicu je njegovim delegiranjem u Nacionalni tim preuzeo pisac ovih redaka p. Tonči Trstenjak.²⁷

Na Vikende BS dolaze sve brojniji svećenici, biskupi i budući biskupi i oni su velika moralna potpora i očiti znak Duha Svetog da je Zajednica BS na pravom putu: mons. Pavao Žanić, biskup mostarski; mons. Josip Arnerić, biskup šibenski; kard. Josip Bozanić, današnji nadbiskup zagrebački; mons. Ivan

²⁵ Kroz proteklih 30 g. (1976.-2006.) Zajednicu bračnih susreta u Hrvatskoj od samog početka 1976. vodilo je 14 Nacionalnih timova: Marija i Jura Keglević, p. Stjepan Kušan SJ (1976.-1978.); Ivanka i Stanko Fitz, p. Stjepan Kušan SJ (1978.-1980.); Tereza i Edo Spahić, p. Stjepan Kušan SJ (1980.-1982.); Štefica i Ivica Šoić, p. Josip Sremić SJ (1982.-1984.); Danica i Ivica Dušak, p. Pero Sabolić SJ (1984.-1986.); Vlasta i Slavek Očko, p. Pero Sabolić SJ, p. Tonči Trstenjak SJ (1986.-1988.); Dragica i Vjeko Babić, p. Tonči Trstenjak SJ (1988.-1990.); Spomenka i Darko Novosel, p. Tonči Trstenjak SJ, mons. Josip Frkin (1990.-1993.); Seka i Alojz Fitz, mons. Josip Frkin (1993.-1996.); Biserka i Marijan Topčić, p. Tonči Trstenjak SJ (1996.-1999.); Anđa i Ivica Veža, p. Josip Sremić SJ (1999.-2002.); Anđelka i Marijan Mađerčić, vlč. Josip Koprek (2002.-2006.) Mira i Josip Lončar, p. Tonči Trstenjak SJ (2006.-). Vidi u "Prisutnost", 37/2006, p. 14.

²⁶ Evo kako su to doživjeli sami Keglevići: "Duh Vikenda BS se mijenjao- zapravo na sasvim ljudski i razumljiv način. Puno tim-parova, ljudi vole red i poredak, vole znati za što je tko "kompetentan", koje su njegove "kompetencije". Mi smo se osjećali pogođeni. Uvijek smo vjerovali u riječi sv. Augustina: *Ljubi i čini što hoćeš!* Nikada nismo razmišljali ni o vlastitim kompetencijama. Bili smo sluge svim tim-parovima, makar smo bili Izvršni tim. Plakala sam kad sam to (kompetencije novog vodstva!, opaska T.T.) prvi put doživjela, ali onda smo zaključili da treba drugima prepustiti da oni vode. ... Mi smo željeli samo jedno, a to je da što više parova doživi Vikend BS, da što više parova bude sretno, da bude što više sretnih obitelji. A Bračni susreti su Božje djelo i Bog ih vodi makar i stramputicama i bez nas." Vidi MARIJA I JURA KEGLEVIĆ, *Početak Bračnih susreta u nas*, "Prisutnost" br. 13/1996. p. 5.

²⁷ Isusovac p. Tonči Trstenjak iskustvo Bračnog vikenda prošao je 1979. u Opatiji. Po delegaciji p. S. Kušana, provincijala, ušao je u Nacionalni tim 1988. g. u zadnjim mjesecima mandata Vlaste i Slaveka Očko na mjesto p. Pere Sabolića, kojeg je novi provincijal premjestio u Opatiju za župnika. U siječnju 1979. vodstvo preuzimaju Dragica i Vjeko Babić s kojima ostaje u Nacionalnom timu do kraja 1990. Tada ulazi u novi Nacionalni tim sa Spomenkom i Darkom Novosel s kojima ostaje u vodstvu do polovice 1993. Zamjenio ga u timu mons. Josip Frkin, župnik u Velikoj Gorici i jedan od prvih tim-svećenika u Zajednici BS.

Milovan, današnji biskup porečko-pulski; mons. Valentin Pozaić, današnji pomoćni biskup zagrebački; mons. Đuro Hranić, današnji pomoćni biskup đakovački.

Zajednica BS je već od samog svog početka organizirala svoju tzv. godišnju obnovu u prvom tjednu svake nove godine u dvorani uz baziliku Srca Isusova u Zagrebu. Od 1978. na svim tim obnovama redovito je sudjelovao kardinal Franjo Kuharić, nadbiskup zagrebački, ili osobno ili preko svog izaslanika. On je svake godine tog dana predvodio i misu i na njoj govorio parovima hrabreći ih da ustraju u prevažnom apostolskom zadatku. Kad se u Zagrebu u isusovačkom sjemeništu "Augustin Bea" na Fratrovcu u svibnju 1989. g. održavao Europski sekretarijat BS, kardinal F. Kuharić osobno je posjetio Sekretarijat i tom prilikom održao značajan govor podrške Zajednici BS.

Hrvatska je Zajednica BS na vrijeme slijedila i provodila promjene koje su pripremala središnja tijela BS u ES. Tako je uskoro otkriveno da je dijalog bračnog para do razine osjećaja površan i plitak, premda je osjećaj kao spontana reakcija na ljude i događaje oko sebe, trenutna istina o osobi i s njim je potrebno i dalje ozbiljno računati.²⁸ Psihološke znanosti otkrile su mnogo dublju razinu, koja je uzrok kvaliteti osjećaja, čovjekove snažne duševne potrebe: biti voljen, cijenjen, prihvaćen (pripadati) i nezavisan. Tako p. Josip Sremić, SJ te Štefica i Ivica Šoić, kao Nacionalni tim (1982. – 1984.) potaknuti europskim i svjetskim zahtjevom uvode tzv. *duboki dijalog do razine potreba*. Ne staje se više na pitanju, kako se sada osjećam, nego koja je moja dominantna potreba uzrok takvom mom osjećaju. To je dovelo do potrebe uvođenja novog nacrtu BS koji je i te kako vodio računa o tom bitnom pomaku u dubinu ljudske duše.²⁹

Velika se važnost pridaje tzv. *postvikendaškom* razdoblju: -Što i kako nakon Vikenda BS? Već početkom osamdesetih, na kraju svog mandata u Nacionalnom timu (1982.) p. Stjepan Kušan te Edo i Tereza Spahić donose u Hrvatsku nacrt tzv. mostova: 5 susreta (jednom mjesečno) s parovima koji su prošli originalni Vikend BS: da se održi uspostavljena veza, potiče dijalog u paru i uoče novi aktivni parovi u samoj Zajednici BS.³⁰ Iz tih sastajanja u stanovima novih "vikendaša" izrasla je potreba za nastavkom takva duhovnog zajedništva. Tako su rođene "dijaloške grupe" ili ćelije od najviše 5 bračnih parova slične socijalne razine koji jedni druge na mjesečnim okupljanjima potiču na dijaloški stil života u paru.

²⁸ Dijalog u paru je osnovno sredstvo Vikenda BS. O tome više BIBA I MARIJAN TOPČIĆ, *Dijalog 10 + 10*, u "Prisutnost" br. 4/1994., p. 6-7. Dijalog nije sam sebi svrha, nego ide za prihvaćanjem osobe u dijalogu takvom kakova je u tom trenutku kako bi se postigao cilj: bliskost u odnosu. On je ključ istinske komunikacije a omogućuje ne samo povezano djelovanje dvoje ljudi negi i ispravno funkcioniranje ljudske naravi.

²⁹ Bio je to već treći nacrt BS od njegova nastanka a proveden je u Hrvatskoj u razdoblju od 1983. g. Svako takvo provođenje izazvalo je i određenu krizu tim-parova koju su ponovo morali prilagoditi svoje napisane govore novim zahtjevima.

³⁰ Godine 2004. uvodi se u Hrvatskoj novi, jednostavniji ali zahtjevniji program "mostova" od 7 susreta.

Hrvatska zajednica bračnih susreta

U Europskom sekretarijatu BS naš Nacionalni tim predstavljao je bivšu državu i bio je zaveden pod njenim imenom. Na Europskom sekretarijatu (ES) u Parizu (Baneux) od 15. do 18. studenog 1990., nakon naših demokratskih promjena, dočekala nas je na stolu jugoslavenska zastava s crvenom petokrakom. Vjeko Babić je uzeo škarice, izrezao zastavu i okrenuo je naopačke, tako da je dobila raspored boja hrvatskog stijega.³¹ To je izazvalo zgražanje tadašnjeg Europskog vodstva BS. Novi nacionalni tim je na svom prvom ES u Beču u veljači 1991. također dočekala zastava umiruće države, koju smo uklonili sa stola. “Na drugom našem ES u Mađarskoj (Dobogoko, početkom lipnja 1991.) energično smo tražili od europskog tima da od sljedećeg Sekretarijata BS predstavljamo isključivo Hrvatsku zajednicu BS ili nećemo više dolaziti na ES. Pater Tonči je iz svog auta skinuo malu hrvatsku zastavicu ... i predao je Europskom timu da nauče kakva je naša zastava. Pristali su, i na velikom skupu Europske zajednice BS u Belgiji (Louven, od 25. do 27. listopada) prigodom desete obljetnice prvog Europskog sekretarijata BS, iste godine, naša mala delegacija od 6 parova i 3 svećenika, prvi put je predstavljena pod hrvatskom zastavom (i imenom). Bili smo silno ponosni” – pišu Spomenka i Darko Novosel.³²

U novim društvenim i političkim okolnostima, usprkos rata koji je bjesnio na ovim našim prostorima, Vikendi BS proživljavaju svoj kvalitetni uspon u sadržajnom, organizacijskom i strukturalnom smislu. Osjeća se snažna potreba da Zajednica BS u Hrvatskoj dobije stabilno ime, zakonsku legitimnost i vizualni identitet. Od godine 1992. prihvatilo se ime: *Hrvatska zajednica bračnih susreta (HZBS)* što se od tada vidi na zaglavlju svih dopisa i dokumenata. Nacionalni tim napisao je Statute koje je odobrilo Nacionalno vijeće u jesen 1993. Predan je zatim zahtjev Gradskoj skupštini Zagreba za upis u registar udruga građana. Na osnovi odluke Skupštine grada Zagreba HZBS je 21. studenog 1993. upisana u registar kao udruga građana.³³

Potreba za boljim protokom informacija sve brojnijem članstvu ostvarena je kroz *Bilten Hrvatske zajednice bračnih susreta*. Prvi broj izašao je iz tiska u

³¹ Bio je to oproštajni Europski sekretarijat BS za Dragicu i Vjeku Babić, jer će p. Tonči Trstenjak nastaviti djelovati kao član novog Nacionalnog tima sa Spomenkom i Darkom Novosel koji su bili izabrani na Nacionalnom vijeću 21. listopada 1990. a službu su preuzeli na godišnjoj obnovi početkom siječnja 1991. g. Oni su prvi Nacionalni tim čiji je mandat, usklađen s novim statutom, trajao 3 godine (do 1994.).

³² Radilo se u stvari o formacijskom Vikendu “Prisutnost” u Louvenu od 25. do 27. listopada 1991. na koji je 6 parova i 3 svećenika krenulo pod zračnom uzburom iz Zagreba, preko aerodroma u Grazu za Bruxelles. Slavila se 10. godišnjica Europskih sekretarijata BS (1981. - 1991.). SPOMENKA I DARKO NOVOSEL, *Bili smo prvi Hrvatski Nacionalni tim*, u “Prisutnost”, br. 33/2004., p. 9. Tom prilikom Nacionalni tim BS Portugala Ana i Joao Boleo-Tome & p. Jose Silva Soares, u ime svoje zajednice kao znak solidarnosti s HZBS u Domovinskom ratu, poklonili su Hrvatskom Nac. timu (Spomenka i Darko Novosel & p. Tonči Trstenjak, kip Fatimske Gospe. Taj će kip prelaziti u ruke svakom novom Nac. timu HZBS i obilaziti cijelu Hrvatsku kao gost članova HZBS prilikom velikih akcija ili događaja u Zajednici. Nacionalni tim prigodom svih svojih posjeta Regijama ili pojedinim Zajednicama nosi taj kip kao znak svoje vjere u zagovor i zaštitu Djevice Marije.

³³ Statuti su ponovno u izmijenjenom obliku potvrđeni na Saboru HZBS. 3. siječnja 1998. g. ponovo odobreni i upisani u gradsku upravu za udruge građana. Vidi www.ffdi.hr/hzbs/meinbs.htm

jesen 1993. g. Drugi broj koji je se pojavio već u listopadu 1993. dobio je sadašnje ime "Prisutnost" po istoimenom prvom formacijskom Vikendu BS koji su u Hrvatskoj od 10. do 12. rujna 1993. na Fratrovcu u Zagrebu održali mons. Josip Frkin i Spomenka i Darko Novosel, tada Nacionalni tim HZBS. Sudjelovalo je 17 tim-parova.³⁴ Prvi urednik "Prisutnosti" bio je Boris Rebić koji je u to vrijeme sa svojom Šteficom i p. T. Trstenjakom bio u novoosnovanom Izvršnom timu HZBS.³⁵ Časopis će od sada redovito izlaziti barem 2 puta godišnje kao glasilo HZBS. Do sada je svjetlo dana ugledalo 38 brojeva.

U doba interneta, na serveru Filozofskog fakulteta Družbe Isusove uređena je web-stranica na kojoj se mogu naći sve bitne informacije o HZBS, brojevima telefona odgovornih timova i aktivnostima. Stranica je stavljena također na link svih europskih BS.³⁶

Četri su temeljna koraka HZBS: Vikendi BS, timovi, struktura i Zajednica. Svi ti koraci u organskom su spletu i kad je jedan u krizi i drugi trpe. WWME je polovicom devedesetih godina ponovo zatražila prilagodbu BS novim prilikama i znanjima o čovjeku. Uvodi se novi nacrt BS i to u HZBS izaziva pravu krizu tim-parova i svećenika koji vode Vikende. Nacionalni tim Biba i Marijan Topčić i p. Tonči Trstenjak (1997. – 2000.) dovode 1998. u Zagreb Guida Heyrbaut-a da održi formaciju za pisanje novih govora.³⁷ Novi nacrt posljedično je djelovao i na održavanje Dubokih vikenda za buduće aktivne parove i svećenike i izrodio novi nacrt Dubokog vikenda BS 2000. g.

Velika je i nadasve korisna novost u Hrvatskoj i poseban *Zaručnički vikend* koji je u Europi redovna aktivnost Zajednica BS. Taj je Vikend preveden 1995. na hrvatski jezik a prvi put je održan od 28. veljače do 2. ožujka 1997. na Taboru u Samoboru.³⁸

Značajan je datum bila i proslava 25. godišnjice Vikenda BS u Europi u Louvenu (Belgija) od 17. do 19. listopada 1997. Tamo je održan formacijski vikend "Slobodni za život" na kome je sudjelovalo 18 bračnih parova i 6 svećenika iz Hrvatske.³⁹ Sličan je formacijski vikend održan u Rimu od 4. do 8. veljače 2004. na kome je iz HZBS sudjelovalo 5 parova i 3 svećenika. U

³⁴ Vikend "Prisutnost", koji je održan 1991. u Louvenu, želi posvijestiti važnost tzv. "tri kraljevska puta kršćanskog" bračnog para: dijalog, seksualnost, zajednička molitva.

³⁵ Nakon smrti Borisa Rebića 1995. "Prisutnost" uređuje Anđelka Hrkač. Izvršni tim HZBS, koji je bio izabran 22. prosinca 1992. (kada je mandat Novosela produžen za još jednu godinu), ukinut je 7. siječnja 1995. od tadašnjeg Nac. tima (Mirjana i Alojz Fitz i mons. J. Frkin). Navode kao razlog osnivanje Regija po Hrvatskoj i novu strukturu HZBS.

³⁶ Stranicu je 2003. g. uredio isusovački bogoslov Mika Martinjak. Vidi www.ffdi.hr/hzbs/

³⁷ Na Fratrovcu u Zagrebu od 13. do 15. studenog Guido Heyrbaut je održao formacijski vikend za tim-parove na kome je objasnio da se WWME na taj korak odlučila kako bi govori na Vikendima BS postali kraći, jasniji i pisani kurentnim jezikom te da sudionici budu aktivniji.

³⁸ Nacrt je s engleskog prevela Dragica Babić a Vikend su vodili: p. Stjepan Kušan, Zrinka i Zlatko Gregov te Spomenka i Darko Novosel. Ista je ekipa i dalje angažirana oko održavanja Zaručničkih vikenda. Pridružili su im se zatim Mirjana i Ivica Topčić, p. Pero Sabolić SJ, i p. Jure Bosančić SJ. Prema podacima HZBS do sada je Zaručnički vikend prošlo 270 parova. Vidi o tome detaljnije: SPOMENKA I DARKO NOVOSEL, *Vikendi za zaručnike*, Prisutnost, 37/2006 p. 19

³⁹ Vidi "Prisutnost", br. 17/1997.

Hrvatskoj je taj vikend održan prvi put na Taboru u Samoboru od 2. do 4. prosinca 2005.⁴⁰

Vjerna apostolskom pozivu, HZBS je uz logističku pomoć mađarske zajednice BS u Vojvodini, veliku potporu mjesne Crkve i svećenika, u Totovom Selu od 30. svibnja do 1. lipnja 2003. organizirala prvi Vikend BS za bačke Hrvate. Sudjelovalo je 16 parova i jedan svećenik. Vikendi BS se od tada ondje redovito održavaju.

Na međunarodnom planu, iako brojem relativno mala, HZBS je po svojoj vitalnosti i oduševljenju za novi stil života koji pružaju BS, veoma zapažena. Sudjelovala je u osnivanju Europskog sekretarijata 1981. i redovito sudjeluje u svim njegovim aktivnostima preko svojih Nacionalnih timova. U Hrvatskoj je do sada održano 5 Europskih sekretarijata BS (u Zagrebu 1981., 1984., 1989.; u Trakošćanu 1999. i u Mariji Bistrici, kao Europsko vijeće BS 2004.). Vlač. Josip Koprek, član Nacionalnog tima od 2003. do 2006. izabran je u svibnju o. g. na Europskom vijeću BS u Fatimi za člana proširenog Europskog tima. To je posebno priznanje HZBS i njenom nastojanju da se evanđeoska poruka konkretno živi u stvarnosti sakramentalnog braka i svećeništva.

U Hrvatskoj se Vikendi BS, kao i Zaručnički vikendi redovito održavaju svakog mjeseca i to u Zagrebu (Vrhovec i Tabor u Samoboru), u Splitu za časnike i djelatnike Hrvatske vojske i druge (Hotel "Zagreb" i Samostan čč. ss. na Kamenu), u Opatiji, Zadru, Vukovaru, Velikoj kod Požege, Đakovu i u Vojvodini (Totovo Selo). Usprkos mnogim teškoćama HZBS živi vrlo snažnim ritmom. Članovi Zajednice vrlo su angažirani u svim strukturama mjesne Crkve. Bračni parovi "vikendaši" dali su u 30 g. postojanja mnoštvo duhovnih zvanja Crkvi: svećenika, redovnika i redovnica. Teško bi bilo Crkvu u Hrvata i njezinu današnju dinamiku zamisliti bez te vitalne i snažno apostolski usmjerene Zajednice.

Zagreb, 13. studenog 2006.

⁴⁰ Formacijski Vikend o našim tipičnim ponašanjima pred 10 bračnih parova iz cijele Hrvatske održali su p. Pero Sabolić te bračni par iz Bjelovara Kristina i Željko Manjkas. Do sada su održana 3 takva Vikenda.